

1 Jakie rodzaje terminów wyróżnia się w postępowaniu cywilnym?

W ujęciu proceduralnym termin procesowy najogólniej definiuje się jako termin, w którym należy dokonać określonych czynności procesowych lub – wręcz przeciwnie – w którym jest to niedopuszczalne. Kwestia ta jest uregulowana w art. 180–186 ustawy nr 134/2010, kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami (ustawa ta weszła w życie dnia 15 lutego 2013 r.).

Jeżeli chodzi o poszczególne rodzaje terminów obowiązujących w postępowaniu cywilnym, dzieli się one według kryterium sposobu ich określenia – jako terminy ustawowe, sądowe lub umowne (niezależnie od ich charakteru). Terminy ustawowe są to terminy wskazane wprost w ustawie, których długość jest co do zasady określona, a zatem sędzia ani strony nie mogą ich przedłużać ani skracać (na przykład termin pięciu dni do doręczenia wezwania). Ustawa dopuszcza przedłużanie lub skracanie określonych terminów ustawowych jedynie w drodze wyjątku. Terminy sądowe wyznacza sąd w toku postępowania i dotyczą one stawienia stron, przesłuchania świadków, przeprowadzania innych dowodów, tj. z dokumentów, z opinii biegłych itd. Terminy umowne są to terminy ustalane przez strony w postępowaniach spornych. Nie wymagają one zatwierdzenia przez sąd.

W zależności od rodzaju terminy procesowe dzielą się na terminy końcowe (*ad quem*) oraz początkowe (*post quem*), przy czym pierwsze z nich to terminy, przed upływem których należy dokonać określonej czynności procesowej (na przykład terminy do wniesienia środka zaskarżenia – apelacji (*apel*), skargi kasacyjnej (*recurs*) itd.), natomiast drugie to terminy, dopiero po upływie których dopuszczalne jest dokonywanie jakichkolwiek czynności procesowych.

Inne kryterium klasyfikacji terminów odnosi się do sankcji związanych z ich niedotrzymaniem. Na tej podstawie można podzielić terminy na zawite i instrukcyjne. Uchybienie terminu zawitego prowadzi ostatecznie do bezskuteczności czynności procesowej, natomiast uchybienie terminu instrukcyjnego – nawet jeżeli niekoniecznie prowadzi do bezskuteczności czynności procesowej – może skutkować zastosowaniem sankcji dyscyplinarnych lub finansowych wobec organu procesowego, który nie dotrzymał takiego terminu (terminu do ogłoszenia orzeczenia, terminu do sporządzenia orzeczenia itd.).

Ponadto jeżeli chodzi o długość terminów, mogą być one oznaczone w godzinach, dniach, tygodniach, miesiącach oraz latach; podział ten zawiera również art. 181 kodeksu postępowania cywilnego. Co więcej, istnieją szczególne przypadki, w których prawo nie przewiduje wyraźnie określonego terminu (godzinnego, dziennego itd.), lecz wskazuje czas na dokonanie czynności procesowej (na przykład powództwo przeciwegzekucyjne można wytoczyć do chwili dokonania ostatniej czynności egzekucyjnej) lub określa, że czynności należy dokonać „niezwłocznie” lub „możliwie jak najszybciej”.

2 Wykaz różnych dni uznawanych za dni wolne od pracy na podstawie rozporządzenia (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r.

Zgodnie z prawem rumuńskim dniami wolnymi od pracy są wszystkie soboty i niedziele oraz święta państwowe (Wielkie Zjednoczenie Rumunii – 1 grudnia, Święto Pracy – 1 maja) oraz istotne święta kościelne (Boże Narodzenie – 25 i 26 grudnia, Wielkanoc – dwa dni oraz Zesłanie Ducha Świętego – jeden dzień (święta ruchome), Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny – 15 sierpnia, Dzień Świętego Andrzeja – 30 listopada), a także Nowy Rok – 1 i 2 stycznia.

3 Jakie ogólne zasady regulują terminy w postępowaniu cywilnym?

Przepisy dotyczące terminów są określone w art. 180–186 kodeksu postępowania cywilnego.

4 W którym momencie rozpoczyna się bieg terminu, jeżeli dana czynność ma zostać wykonana w danym okresie?

Każdy termin ma swój początek i koniec, które wyznaczają jego długość.

Jeżeli chodzi o początek biegu terminu, art. 184 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że bieg terminu rozpoczyna się w chwili doręczenia pisma sądowego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Istnieją jednak również przypadki, w których doręczenie pisma sądowego, z którą to chwila, termin zaczyna biec, można być zastąpione dokonaniem równoważnych czynności procesowych (*echipolență*). Doręczenie pisma sądowego wyznaczające początek biegu terminu zostaje zatem w niektórych przypadkach zastąpione innymi czynnościami, które wywołują ten sam skutek (na przykład wniosek o doręczenie pism sądowych stronie przeciwnej, wniesienie apelacji lub doręczenie tytułu wykonawczego (*somație de executare*)).

W drodze odstępstwa od zasady ogólnej istnieją również przypadki, w których bieg terminu rozpoczyna się w innej chwili niż wraz z doręczeniem, tj. w chwili ogłoszenia orzeczenia (stwierdzenie upływu terminu przedawnienia, uzupełnienie orzeczenia); w chwili uwzględnienia wniosków dowodowych (bieg pięciodniowego terminu do uiszczenia żądanych kwot lub do dostarczenia wykazu świadków); w chwili publikacji określonych dokumentów (bieg pięciodniowego terminu do opublikowania obwieszczenia o sprzedaży nieruchomości).

Jeżeli chodzi o zakończenie biegu terminu, określa się je jako chwilę wystąpienia skutków upływu terminu, tzn. wygaśnięcia uprawnienia do dokonania czynności, dla której określony był ten termin (w przypadku terminów końcowych), lub przeciwnie – jako chwilę powstania uprawnienia do dokonania określonych czynności procesowych (w przypadku terminów początkowych).

5 Czy na rozpoczęcie biegu terminu może wpłynąć lub go zmienić sposób przekazywania lub doręczenia dokumentów (doręczenie osobiste przez posłańca lub drogą pocztową)?

Od początku do końca termin biegnie co do zasady w sposób ciągły, tzn. nie ma możliwości przerwania ani zawieszenia jego biegu. Przeszkoda związana z niezależną od strony okolicznością, o której mowa w art. 186 kodeksu postępowania cywilnego, powoduje jednak przerwanie biegu terminów procesowych.

Istnieją również inne przepisy szczególne przewidujące przerwanie biegu terminu (np. przerwanie biegu terminu do wniesienia apelacji – art. 469 kodeksu postępowania cywilnego). Jednocześnie zgodnie z ustawą możliwe jest również zawieszenie biegu terminów procesowych (np. zawieszenie terminu przedawnienia – art. 418 kodeksu postępowania cywilnego). Jeżeli doszło do przerwania biegu terminu, o którym mowa w art. 186 kodeksu postępowania cywilnego, po ustaniu przeszkody bieg zaczyna pełny 15-dniowy termin, niezależnie od tego, ile czasu upłynęło zanim doszło do przerwania jego biegu. Jeżeli doszło do zawieszenia, bieg terminu zostanie wznowiony z chwilą, w której przyczyny zawieszenia ustały, przy czym do wznowionego terminu dolicza się również czas, który upłynął do chwili zawieszenia.

Zgodnie z art. 183 kodeksu postępowania cywilnego pismo procesowe nadane w terminie ustawowym przesyłką poleconą za pośrednictwem placówki pocztowej, operatora ekspresowych usług kurierskich lub wyspecjalizowanej służby doręczeniowej uznaje się za złożone w terminie. Pismo procesowe złożone przez zainteresowaną stronę w terminie ustawowym w jednostce wojskowej lub w biurze administracyjnym placówki, w której taka strona przebywa w charakterze zatrzymanego, również uznaje się za złożone w terminie. Potwierdzenie nadania wydane w placówce pocztowej oraz zarejestrowanie pisma

lub poświadczenie jego przyjęcia przez operatora świadczącego ekspresowe usługi kurierskie lub wyspecjalizowaną służbę doręczeniową, przez jednostkę wojskową lub biuro administracyjne placówki, w której zainteresowana strona przebywa w charakterze zatrzymanego – w stosownych przypadkach – na złożonym piśmie stanowią dowód jego złożenia przez zainteresowaną stronę w określonej dacie.

6 Jeżeli dojdzie do zdarzenia, które rozpocznie bieg terminu, czy do terminu wlicza się dzień, w którym doszło do zdarzenia?

Zgodnie z art. 181 kodeksu postępowania cywilnego terminy oznaczone w dniach oblicza się w oparciu o system pomijający określone dni – tj. nie uwzględnia się ani dnia, w którym termin zaczyna biec (*dies a quo*), ani dnia, w którym termin kończy się (*dies ad quem*), przy czym zastosowanie mają zasady dotyczące rozpoczęcia biegu terminu przedstawione w pkt 4.

Terminy oznaczone w dniach oblicza się zawsze w pełnych dniach, pismo można jednak złożyć wyłącznie w godzinach pracy służb sądowych. Tego rodzaju uchybieniu można jednak zaradzić, wysyłając pismo sądowe pocztą – pracownik placówki pocztowej wskazuje datę oraz sposób efektywnego doręczenia pisma odbiorcy. Zob. również odpowiedź na pytanie 4.

7 Jeżeli termin jest oznaczony w dniach, czy liczba dni obejmuje dni kalendarzowe czy dni robocze?

Przykładowo, jeżeli dana osoba obowiązana jest dokonać określonej czynności lub pismo sądowe zostanie jej doręczone w poniedziałek, dnia 4 kwietnia 2005 r. oraz ma obowiązek wnieść odpowiedź w terminie 14 dni od doręczenia, czy oznacza to, że musi wnieść odpowiedź przed:

- (i) poniedziałkiem, dnia 18 kwietnia (termin liczony w dniach kalendarzowych), czy
- (ii) piątkiem, dnia 22 kwietnia (termin liczony w dniach roboczych)?

Prawidłowa odpowiedź: wyznaczona liczba dni dotyczy dni kalendarzowych. Aby czynność była skuteczna, zainteresowana osoba powinna jej dokonać do dnia 18 kwietnia włącznie.

8 Kiedy taki termin jest wyrażony w tygodniach, miesiącach lub latach?

Zgodnie z art. 182 kodeksu postępowania cywilnego terminy oznaczone w latach, miesiącach lub tygodniach upływają w dniu, który nazwą lub datą odpowiada dniowi, w którym termin zaczyna biec.

Termin, którego bieg rozpoczął się 29., 30. lub 31. dnia miesiąca i który upływa w miesiącu, w którym nie występuje taki dzień, uważa się za termin upływający ostatniego dnia tego miesiąca.

Termin upływający w dniu ustawowo wolnym od pracy lub w dniu, w którym doręczanie jest zawieszona, przedłuża się do końca pierwszego dnia roboczego następującego po tym dniu.

9 Kiedy upływa termin, jeżeli jest wyrażony w tygodniach, miesiącach lub latach?

Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach upływa w tym dniu ostatniego tygodnia, miesiąca lub roku, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi tego terminu. Jeżeli w ostatnim miesiącu nie ma dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, upływa on w ostatnim dniu tego miesiąca. Jeżeli ostatni dzień terminu jest dniem wolnym od pracy, termin przedłuża się do pierwszego dnia roboczego następującego po tym dniu.

10 Czy w przypadku, gdy termin upływa w sobotę, niedzielę, oficjalny dzień świąteczny lub dzień wolny od pracy, termin taki zostaje przedłużony do kolejnego dnia roboczego następującego po takim dniu?

Tak, jeżeli ostatni dzień terminu jest dniem wolnym od pracy, termin przedłuża się do pierwszego dnia roboczego następującego po tym dniu.

11 Czy w określonych okolicznościach można przedłużyć termin? Jakie warunki należy spełnić, aby skorzystać z takiego przedłużenia terminu?

Art. 184 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że bieg terminu procesowego ulega przerwaniu, a nowy termin zaczyna biec w dniu, w którym nastąpiło nowe doręczenie w następujących przypadkach:

w razie śmierci którejkolwiek ze stron; w tym przypadku nowe pismo sądowe doręcza się jej spadkobiercom na adres ostatniego miejsca zamieszkania zmarłej strony, bez wskazania imienia i nazwiska oraz pozycji prawnej każdego ze spadkobierców;

w razie przypadku śmierci pełnomocnika którejkolwiek ze stron; w tym przypadku nowe pismo sądowe zostaje doręczone zainteresowanej stronie.

Bieg terminu procesowego nie rozpoczyna się, a w przypadku gdy już się rozpoczął, ulega przerwaniu, w stosunku do strony, która nie ma zdolności do czynności prawnych lub ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych, do chwili wyznaczenia pełnomocnika w celu reprezentowania tej strony lub udzielania jej pomocy w zależności od potrzeb.

12 Jakie terminy obowiązują w przypadku odwołań?

Tak, istnieją terminy ustanowione na mocy przepisów szczególnych. Ogólny termin do wniesienia apelacji (*apel*) i skargi kasacyjnej (*recurs*) określony w kodeksie postępowania cywilnego wynosi 30 dni. W niektórych przypadkach (regulowanych przez postępowania odrębne), na przykład w przypadku tymczasowego nakazu sądowego, termin do wniesienia środka odwoławczego wynosi pięć dni, a zatem jest on krótszy niż termin do wniesienia apelacji określony w przepisach ogólnych.

13 Czy sądy mogą zmieniać terminy, w szczególności termin stawiennictwa lub oznaczać szczególną datę stawiennictwa?

Odpowiedź jest twierdząca, co oznacza, że w określonych wyjątkowych przypadkach prawo umożliwia sędziemu przedłużenie terminu (na przykład na mocy art. 469 i 490 kodeksu postępowania cywilnego przedłużenie o pięć dni terminu do wniesienia odpowiednio apelacji (*apel*), skargi kasacyjnej (*recurs*) albo jego skrócenie (na przykład terminu do doręczenia wezwania na pięć dni przed terminem rozprawy na mocy art. 159 kodeksu postępowania cywilnego).

14 Jeżeli zawiadomienie o czynności dotyczącej strony zamieszkałej w miejscu, w którym mogłaby ona skorzystać z przedłużenia terminu, następuje w miejscu, w którym osoby tam zamieszkujące nie mogą skorzystać z przedłużenia, to czy osoba taka traci przywilej wspomnianego przedłużenia?

Zgodnie z art. 1087 kodeksu postępowania cywilnego w międzynarodowym postępowaniu cywilnym sąd rumuński stosuje własne prawo procesowe, chyba że przepisy wyraźnie stanowią inaczej. Zob. również odpowiedzi na pytania 5, 11 i 16.

15 Jakie konsekwencje ponosi się w przypadku niedochowania terminu?

Jak wskazano powyżej, uchybienie terminów zawitych prowadzi ostatecznie do bezskuteczności czynności procesowych, natomiast uchybienie terminów instrukcyjnych – nawet jeżeli niekoniecznie prowadzi do bezskuteczności czynności procesowych – może skutkować nałożeniem sankcji dyscyplinarnych lub finansowych na organy procesowe, które nie dotrzymały takich terminów (terminu do ogłoszenia orzeczenia, terminu do sporządzenia orzeczenia itd.).

Uchybienie terminów procesowych może skutkować nałożeniem różnych sankcji, takich jak:

bezskuteczność czynności procesowej;

pozbawienie możliwości dokonania czynności procesowej;

niedopuszczalność wniosku wniesionego do sądu;

przedawnienie roszczeń stwierdzonych tytułem wykonawczym;

sankcje finansowe;

sankcje dyscyplinarne;

obowiązek ponownego dokonania lub usunięcia wady czynności uchybiającej wymogom prawnym;

obowiązek zrekompensowania stronie poszkodowanej szkody poniesionej z tytułu naruszenia wymogów proceduralnych.

Art. 185 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że jeżeli dane uprawnienie procesowe musi zostać zrealizowane w określonym terminie, uchybienie temu terminowi skutkuje wygaśnięciem przedmiotowego uprawnienia, chyba że przepisy stanowią inaczej. Czynność procesowa dokonana po upływie terminu jest

bezskuteczna. Jeżeli zgodnie z przepisami dokonanie określonej czynności procesowej przed upływem określonego terminu jest niedopuszczalne, czynność dokonana przed jego upływem można uznać za bezskuteczną na wniosek zainteresowanej strony.

16 Jeżeli termin upłynął, jakie środki przysługują osobom, które go nie dochowały, np. stronom niestawiającym się w sądzie?

Art. 186 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że jeżeli strona, która uchybiła terminowi procesowemu, udowodni, iż uchybienie wynikało z uzasadnionych przyczyn, termin ten zostanie przywrócony. Zainteresowana strona dokona czynności procesowej w terminie nie dłuższym niż 15 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu, wnosząc jednocześnie o jego przywrócenie. Jeżeli chodzi o wnoszenie środków zaskarżenia, termin ten jest tożsamy z terminem do wniesienia apelacji. Wniosek o przywrócenie terminu rozpatruje sąd właściwy do rozstrzygnięcia w sprawach dotyczących niewykonania uprawnienia w terminie. Jeżeli uchybienie strony jest zawinione, środki ochrony prawnej jej nie przysługują.

Ostatnia aktualizacja: 28/06/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.